

slovenske kulturne akcije

Leto. VIII. 10 VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 30. 5. 1961

NOVAČANU V SPOMIN

Pred desetimi leti —na veliki petek koncem marca 1951— je v mestu Posadas umrl slovenski pisatelj, pesnik in politik dr. Anton NOVAČAN. Umrl je nenadoma, dasi po daljši bolezni. Bil je med slovenskimi književniki v emigraciji najvidnejša osebnost, z njegovo smrtjo smo Slovenci —doma in v tujini— izgubili velikega ustvarjalca slovenskih vrednot, globokega ljubitelja slovenskega naroda in pozornega opazovalca sodobnosti, njenih trenj, upov in nevarnosti. Slovenska kulturna akcija je sklenila posvetiti njegovemu spominu poseben kulturni večer, ki bo v soboto 3. junija. S to skromno prireditvijo se mislimo oddolžiti —vsaj nekoliko— spominu slovenskega kulturnega delavca, ki je tako vidno in odločno posegel v naš razvoj in delo.

Najprej bo podan pomen Novačanovega literarnega dela, ko bo nakazano njegovo mesto v slovenski književnosti. Pripadal je generaciji, ki je bila skupno z moderno vsa predana stremljenju, da zanese v slovensko slovstvo tokove, ki so takrat prevečali evropsko in svetovno književnost. Narod se je prebujal za svobodo, pesniki in umetniki so skušali najti mesto naroda v zboru moderno izoblikovanih narodnih enot in občestev na našem prostoru Evrope.

Vse, kar se ustvarja, privre iz globin srca, iz velike ljubezni in vizij, ki se rode iz kreposti. Pisatelj, pesnik, umetnik pomeni v svojem delu nekaj samo tedaj, kadar je tudi človek, kadar je osebnost, ki suvereno obvlada svet svojih čustev in jih zna spraviti v sklad s svojimi talenti in notranjim bogastvom. Novačan je bil osebnost, ki je v svojih umetninah zapustil sledove globine in širine vase zazrtega sveta.

Naše stoletje se je bolj ko katerikoli drugo zapletlo v politiko in njeno zakonitost. Politika že ni več samo področje interesov raznih razrednih skupin, ki jim s svojimi igrami in spletkami služi. Politika postaja tudi kulturna vrednota, politik mora biti ustvarjalec, oblikovalec — videc; izveden je bil razkol med politikom, samo strankarjem na eni strani in politikom, voditeljem naroda, ki sluti v sebi sile za uravnavanje usode narodov in ljudstev.

Anton Novačan je bil med nami pričevalce teh dejstev in kot tak bo prešel v kulturno in literarno zgodovino slovenskega naroda. Drobce teh podatkov bo skušal podati in zbrati večer: *Novačanu v spomin*.

„Ni poguma, ker ni vere. In tako se dogaja, da tudi izobraženec polagoma omahuje, ker se preveč vda za slepilom in ga zapeljuje široka cesta udobnega življenja. Ali pa bo tak človek potem še osebnost, še luč, še mesto na gori, kar bi po svojem družbenem položaju moral biti? Ali bo še sol zemlje, kar od njega pričakujemo? Ali pa bo nasprotno, vegetiral pod steklom v topli gredi, zaprt napram ljudem, ličinka, ki večno žre debela družbe?“

A naj se od teh vprašanj navzven spet vrnem k sebi. Jaz sem odgovoren samo zase, saj če bom sam sebe izdelal v osebnost, bo v družbi zasijala nova luč. Kolikor osebnosti, toliko luči. Pravijo, da se svet medčloveških odnosov temni, dasi se elektrika vedno bolj širi. Torej se tema iz sveta vtihotaplja v človeška srca in v njih ugaša ideale.

Izobraženec mora verovati v ideale, mora biti idealist, ne le slep izvrševalec uradnih dolžnosti. Ideali še vedno žive; še vedno kličejo tiste čiste vrednote, za katere sem se navduševal in za katere sem delal v letih zorenja. Nekje sem bral stavek: „Prava kultura raste samo iz tega, kar smo nevarnosti iztrgali iz rok.“ Izčistil in utrdil bom torej najprej sam sebe, potem pa pojdem po poti odkritosti, delavnosti, poguma in vere. Čaka me poživljajoč boj z mečem uma... in če ne bom obnemogel, bom nekaj teme tudi jaz pregnal iz sveta. Ne bom čakal plačila tega sveta, marveč uvrstitev med otroke luči ob smrtni uri.“

Vinko Beličič
Mladika, marec 1961

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Literarni odsek

Tretji kulturni večer bo v soboto, dne 3. junija ob 19. uri
v dvorani Bullrich, Sarandí 41, Capital

NOVAČANOV VEČER

(Ob deseti obletnici njegove smrti)

S p o r e d

Dr. Tine Debeljak (Novačanovo mesto v slov. slovstvu),
Zorko Simčič (Novačanov obraz),
Ruda Jurčec (Novačan v politiki).

(Zaradi povečanih stroškov pri uporabi dvorane
vljudno prosimo za prostovoljne prispevke ob vstopu)

Začetek je točno ob napovedani uri,
ker je zatem še druga prireditve v isti dvorani.

Četrty kulturni večer bo v soboto
20. junija 1961 ob 19 uri, v dvo-
rani Bullrich, Sarandí 41

Ob jubileju

SOCIALNIH OKROŽNIC

Predaval bo
Rudolf Smersu

V tisku je

M E D D O B J E
VI. letnik, št. 3 - 4

TARIFA REDUCIDA

Concesión 6228

Registro Nacional

de la Propiedad Intelectual
Nº 624.770

Na 2. kulturnem večeru, v soboto 20. maja, je e.g. prof. dr. Filip Žakelj predaval o novem slovenskem prevodu sv. pisma. Pred zelo dobro zasledeno dvorano je predsednik Ruda Jurčec začel večer in se zahvalil predavatelju, da je kljub bolezni, ki ga je prav tik pred večerom grozila zadržati doma, prišel.

Uvodoma je predavatelj najprej opozoril na nekatere osnovne resnice, ki se jih moramo držati pri branju sv. pisma. Nato je prešel k zgodovini slovenskih prevodov sv. pisma in razvil podrobno bibliografijo o vseh dosevanih prevodih. Pri vsakem je podal sliko časa in težav ter ocenil njih vrednost. Zlasti se je zadržal pri tretjem prevodu, ki ga je pripravil škof A. M. Slomšek, a je potem izšel kot Wolfov prevod v Ljubljani. Četrty prevod je zdaj izšel v Mariboru; prvi trije deli so že v prodaji. Opisal je delo prevajalca prof. dr. M. Slaviča in razložil poslovanje komisij, ki so spremljale prevajanje ali pa še sodelujejo pri tem delu.

Ob zaključku je bil razgovor. Vodja večera se je predavatelju zahvalil; lep izraz hvaležnosti pa je bilo tudi obilno ploskanje predavatelju, ki je omogočil tako lep večer.

kronika

JUBILEJNO NAROČNINO so plačali naslednji: Franci Osredkar, Toronto (Kanada), 25 dolarjev; N. N. po posredovanju dr. Zupanca, Villa Ballester (Argentina), dar 1000 pezov.

Za TISKOVNI SKLAD „GLASA: dekan Jakob Fatur, Zeltschach (Koroška), 100 šilingov; rev. Jože Guštin, Bs. As. (Argentina), 100 pezov; rev. Jože Ferkulj, ZDA, 5 dolarjev; Jurij Eržen, Toronto (Kanada), 5 dolarjev; msgr. dr. Jakob Ukmar, Trst, 1 dolar; Aleš Kralj, Bs. As. (Argentina), 50 pezov; nabirka omizja v Miramar (Argentina), 23 pezov.

—Preč. g. msgr. dr. Jakob Ukmar iz Trsta je na vabilo za podpis na „Prošnjo in poziv“ odgovoril in pripisal naslednje: „Hvaležen za vse, kar ste storili za slovensko kulturo v zamejstvu, želim obilo blagoslova za Vaše bodoče delovanje ter ostajam z odličnim spoštovanjem vdani dr. Jakob Ukmar.“

Še preden je mogel izdati že napovedano delo „Le visible et l'invisible“, je umrl star komaj 58 let francoski filozof Maurice Merleau-Ponty. Umrl je 5. maja v Parizu, rodil pa se je 14. marca 1903 v Rochefort sur Mer. Klasično izobražen in katoliško vzgojen se je rano upeljal v francosko refleksivno metodo. Borec v katoliškem dijaškem gibanju se je pridružil reviji „Esprit“. S tezo o strukturi je vzbudil pažnjo Francije. Že 41-leten je postal na Sorboni profesor. Ko je čez tri leta dobil profesuro na Collège de France, je imel začetno predavanje pred nabito dvorano eksistencialistične mladine, ki ji je postal drugi prerok, takoj za Sartrom. Husserlov učenec je postal glavni predstavnik eksistencialistične fenomenologije. Njegovo poglavito delo je „Phénoménologie de la perception“ (1954). Filozofski problem izpleta iz vzloga pojmov strukture in ponašanja, predmet njegovega filozofiranja je človekova navzočnost v svetu.

V Vidmu, glavnem mestu Furlanije, izhaja revija „Politica e Cultura“. Izdajajo jo levičarji in je posvečena zlasti pospeševanju stikov med Italijo in Jugoslavijo. Dosedaj so izšle štiri številke. Kakor vedo povedati poročila, vzdržuje revijo jugoslovanska vlada s svojimi fondi. V 3. številki je napisal slovenski pesnik in časnikar (saj je član uredništva Ljudske pravice, oz. Dela) Ciril Zlobec esej pod naslovom „Današnja jugoslovanska književnost“. Članek je čisto v skladu z nazori, kakor jih je januarju 1961 v zagrebškem „Telegramu“ podal srbski književnik Čošić, ko je zagovornike ohranitve samostojnih narodnih individualnosti nazval „povampirjene nacionaliste“ in jim zaželel, da bi kmalu „pocrkali“. Poenotenju jugoslovanskih narodov in književnosti „so napoti posamezne ljudske republike, ki v naslovih še nosijo imena: slovenska, srbska, macedonska... Zato: proč z njimi!“ Tem jasnim besedam vodilnega srbskega pisatelja — in sedaj Cirila Zlobca, kakor bomo videli — mnogi ne pripisujejo posebne važnosti in menijo, da spet tisti, ki sodobne vsekommunistične nazore o narodih in jezikih odklanjajo, greše s svojim „nacionalističnim“ napuhom. Poglejmo, kaj pravi Ciril Zlobec:

Teorija o jugoslovanski književnosti je vzrasla v novi obliki takoj po letu 1945. Vsi, ki so se v hribih borili pod komunističnim poveljstvom, so ustvarjali novo komunistično, centralizirano Jugoslavijo (po ideologiji in nameni), ki mora imeti tudi svojo enotno jugoslovansko književnost. Zlobec pojmuje jugoslovansko književnost po vzoru državne ureditve. Kot obstoji skupna jugoslovanska država, tako obstoji enotna literatura. Toda ta literatura je po Zlobčevem mnenju sestavljena iz avtonomnih literatur: slovenske, srbske, hrvaške, macedonske. Te „avtonomne“ literature pojmuje samo jezikovno, to se pravi, da so avtonomne samo po jeziku. Temu primerno govori zatem samo o srbohrvaški literaturi, kakor da bi šlo res samo za eno literaturo in ne za literaturo dveh narodov. Zanimivo je, kaj je Zlobec zapisal o literaturi, ki jo ustvarjajo slovenski književniki in umetniki v zamejstvu (torej nas le pozna): „K slovenski, oziroma jugoslovanski književnosti se ne more prištevati tista manjšina, ki ni šla z revolucijo, ali ki se je postavila na nasprotno stališče in zapustila s poraženim nasprotnikom Jugoslavijo ter pretrgala kulturne vezi z okoljem, v katerem je zrastle.“ (Po tej teoriji bi morali slovenske književnike, ki delujejo v Argentini, prišteti k argentinski književnosti... komentira goriški katoliški glas.) Pač pa bi morali prištevati k jugoslovanski književnosti dela manjšinskih piscev v Jugoslaviji: Madžarov, Škipetarjev... Zlobec naslanja svoje nazore na ugotovitve kritikov in teoretikov, ki pravijo, da je revolucija Jugoslavijo tako spremenila, da bi morali kreniti k poenotenju kultur. Skrajneži teh teženj so mnenja, da bi bil tudi že čas kreniti k poenotenju vseh narodov v Jugoslaviji (dosedaj so se ti glasovi širili samo iz Beograda, op. p.). Temu se upirajo pristaši tiste literarne zvrsti (Slovenci, Hrvati), ki se hoče uveljaviti v ohranjanju „schem regionalno folklornih zvrst“... Torej je Zlobec slovensko književnost potisnil na raven regionalne folklorne zanimivosti — in nič več... Proti tem regionalizmom pa zmaguje „jugoslovanski etos“. Tako že „vsaka literatura v Jugoslaviji danes prispeva in sodeluje pri enotni fizionomiji Jugoslavije“, je njegova ugotovitev.

Iz vsega članka zveni Zlobčeva prepričanje, da je slovenska književnost v domovini danes le še federalni, v slovensčini napisani del enotne jugoslovanske literature. Dovolj ostro namreč zavrača „regionalno folklorno stremenje“ in pravi, da je v bistvu reakcionarno, nacionalistično šovinistično in torej škodljivo težnjam jugoslovanskega naprednega ljudstva. Tudi pravi, da se ta pokrajinska slovstva, v trudu ohraniti se na svetovni

—Louis Chaigne je izdal prvo popolno biografijo Paula Claudela. Na razpolago je imel rodbinske dokumente Claudelovih, pa tudi neobjavljeno pesnikovo korespondenco. Velikega kat. pesnika pokaže v različnih izrazih njegovega temperamenta: ponosnega, silovitega, trdega zase in za dru-

ge, vzglednega uradnika, v zemljo zakoreninjenega prometejskega duha, ki najde mir samo ob vznemirjenju oltarja.

—Gledališče Colonia v Hamburгу je uprizorilo novo dramo Stefana Andersa „Božja utopija“. Godi se med špansko državljano

NOVAČANOVO PISMO LUIGIJU SALVINIJU

Gospod profesor:

Iz Vancouverja v Kanadi sem prejel prošnjo gospe Lindunke Dolar-Mantuani, da Vam v imenu g. Mantuanija pošljem knjigo „Peti evangelij“, kar storim danes z avionsko pošto in priporočeno.

Ker Vas do sedaj nisem poznal, sem se potrudil in dobil informacijo, da Vi znate slovenski jezik, zato Vam pišem slovensko.

Moja knjiga „Peti evangelij“ je nastala deloma v Palestini, deloma v Egiptu, dovršil sem jo v Rimu in tiskal v Trstu 1948. Prosim, da mi izvolite potrditi, da ste pismo in knjigo prejeli. Če imate kaj literarnih zvez z Ljubljano, bi Vas prosil, da mi pišete novosti iz Ljubljane. Tu smo popolnoma odrezani od domovine, saj veste, Titov stupidni režim! Vašo lepo Italijo poznam, bil sem tam pred vojno kraljevski generalni konzul in imam najlepše spomine.

Pričakujem Vaše pismo in Vas pozdravljam vdani
dr. Anton Novačan

Buenos Aires, dne 8. II. 1950.

ravni, predajajo strujam „kozmpolitizma“, ki da je dekadenten in enotni jugoslovanski državi škodljiv.

Že dolgo se ni zgodilo, da bi slovenski pisatelj in pesnik odrekal slovenski književnosti njeno samostojnost in jo poniževal na „regionalnost“ ter s tem izrekal naziranje, da slovenski narod danes ne spada v vrsto sodobno in moderno izoblikovanih narodov v družini narodov sveta... V Ljubljani ima Zlobec nekaj pristašev (kritik Janko Kos in pesnik Tonček Pavček), vendar ostajajo v veliki manjšini. Vprašanje je, kako se bo mogla boriti večina proti nazorom, ki nimajo v rokah samo svojih idejnih argumentov, ampak so dejansko v službi direktiv partije, ki ve kaj hoče in kako mora udariti. Ko je pred leti pesnik Božo Vodušek glasneje nastopil proti podiranju slovenske književnosti in umetnosti in pri tem preostro pokazal na cilje centralističnega režima, ga je kom. tajni policiji prijavil prav pesnik Ciril Zlobec. Božo Vodušek je moral za daljšo dobo v beograjsko Glavnjačo. Tudi so mu odtegnili podelitev Prešerove pesniške nagrade za prevod Goethejevega Fausta... Svede je potem režim skušal razbremeniti Zlobca in je raztrosil govore, da je bil B. V. v zaporih zaradi nekih drugih zadev..., dasi zaradi podobnih zadev ne sede v zaporih ljudje režima.

Ni še bila mimo debata o tem Zlobčevem članku in videnjski reviji, ko se je v Ljubljani — kakor pravijo nova poročila — v začetku maja 1961 sprožila huda debata ob izidu Antologije jugoslovanske poezije v poljščini. Knjigo je založila varšavska založba, uredništvo zbirke pa je bilo v rokah Beograda. Majska številka ljubljanske „Naše sodobnosti“ je prinesla oster članek proti temu, kako krivično je zastopana slovenska poezija v Antologiji, ki naj bi Poljakom predstavila tudi sodobne slovenske pesnike. Prav očitna je namreč pri izbiri miselnosti, kakor jo o pojmovanju posameznih narodnih književnosti zastopa Ciril Zlobec. To pa se je zgodilo prav tiste dni, ko je ves jugoslovanski tisk prinašal poročila o Titovem obisku v Afriki, kjer je Tito vedno in vedno ponavljal besede: „Vsak narod ima pravico do življenja in neodvisnosti.“ Verjetno velja to pri Titu samo za afriške narode.

Vrazov pojav pred več ko sto leti je bil edini v 19. stoletju; upajmo, da bo tudi ta komunistični pojav edini v našem stoletju in da bo doživel tisto usodo, ki je pokopala že vrazovstvo.

sko vojsko v samostanu karmeličank, ki je postal ječa za nasprotnike komunizma. Med jetniki je tudi duhovnik, od katerega poveljnik zahteva, da mu pri spovedi odveze za pokolj karmeličank ter za vse umore in zločine, ki jih je moral izvršiti po višjem ukazu. Po spovedi duhovnika z o-

stalimi jetniki ustrele. Kritika navaja, da je drama predvsem „močan opomin“.

DARUJTE

ZA

GLAS!

Zavrača vsako razlago danega bitja po zgledu klasičnih antologij in ostaja v radikalni imanenci. Kot vsem eksistencialistom gre tudi njemu predvsem za premago alternative: materializem — kartezijanski intelektualizem (z nadaljevanji idealizmov), toda ravno nepremagani elementi idealizma mu ne dajo iz strahu pred absolutnim. Od 1945 je poleg Sartra dajal smer reviji „Temps modernes“, kjer je preko filozofije zgodovine kmalu prešel k politični filozofiji. Leta 1953 se je ločil od Sartra, ki mu je očital pridružitve h komunistom. Po korejski vojni je izdal zbirko kritik marksizma „Les aventures de la dialectique“, kjer je s pogumno iskrenostjo priznal, da so ga doslej simpatije za ZSSR, identifikacija marksizma z zgodovino filozofije in marksistični atentizem držali v abstraktnosti, pa tudi, da se je spoznanje socialnega šele začelo. Priznava socialni boj, odklanja pa diktaturo proletariata. Politično je bil človek „nove leve“, ki se prizadeva zbrati moči med socialistično in komunistično stranko. Potem ko je lani spet izdal zbirko političnih esejev, se je vrnil k fenomenološki teoriji spoznanja. Filozofijo je obogatil predvsem z mnogimi miselnimi pobudami.

—Padovanski profesor Vittore Branca je odkril Policianov rokopis Druge centurije. Angelo Poliziano (umrl 1494) je eden najpomembnejših humanistov iz kroga florentinskih Medicejcev. Pesnil je v latinščini in italijanščini (stance), je avtor prve italijanske tragedije „Favola di Orfeo“. Leta 1489 je izdal 100 poglavij esejev o najbolj različnih predmetih, predvsem filoloških. S prvo centurijo, ki je odmev učenih razgovorov pri mizi medicejske palače v via Larga in na sprehodih po dolini Arna, ki jih je poslušal tudi Michelangelo, je imel ogromen uspeh, pa vzbudil tudi hude polemike. Druge centurije ni dokončal, za njeno vsebino smo vedeli le iz pisma njegovega prijatelja Crimita, rokopis je po Polizianovi smrti izginil. Prof. Branca ga je našel sedaj v kodeksu, ki na 80 straneh velike četverke obsega 57 dovršenih poglavij in nekaj zapiskov izpod peresa Policianovega. „Eseji“ kažejo enciklopedično široko zanimanje in izobrazbo pisca. Policianova rekonstrukcija antičnega sveta nudi pogled v tedanjo izobrazbo, zato je Brancovo odkritje tako pomembno za zgodovino renesančne kulture.

odmevi

— Tržaška družinska in kulturna revija Mladika je v marčni številki objavila poročilo o Zgodovinskem atlasu Slovenije. Poročevalec M. Š. piše med drugim: „Roman Pavlovčič je pri Slov. kult. akciji v Buenos Airesu izdal prvi Zgodovinski atlas Slovenije. Slovenska zgodovinska znanost se s podobnimi atlasi doslej ne more postavljati... Slov. kult. akciji smo zares hvaležni, da se je lotila težkega dela in atlas založila. Za delo se zanimajo zgodovinarji v ožji domovini in ne morejo razumeti, da se je Slov. kult. akcija lotila dela, ki bi ga prvenstveno morali obelodaniti v Ljubljani. Malenkostne pomankljivosti in nečnosti prav nič ne motijo celotnega dela, ki je naš zgodovinski prvenec.“

VSA NAKAZILA

pošiljajte, prosimo, na naslov blagajnika: Rodolfo DRNOVSEK, Alvarado 350, Ramos Mejía, Prov. Buenos Aires, Argentina.

— Italijanski listi navajajo, da je bilo leto 1960 rekordno glede števila umetnostnih prireditev in razstav. Tako je bilo 350 orkestralnih koncertov, 1000 lirskih oper in 500 gledaliških uprizoritev novih del. Tudi filmska produkcija je imela svoj višek in je bilo izdelanih 196 filmov z rekordnim zaslužkom. Prvič se je zgodilo, da so italijanski filmi prinesli več dobička kot pa ameriški.

— Čisto neopazno je šel mimo pomemben jubilej: leta 760 je karantanski pokrajinski škof Modest prvič organiziral krščansko Cerkev v Karantaniji. Slovenija bi morala isto leto slaviti tudi 400-letnico rojstva ljubljanskega škofa Tomaža Hrena.

— Hans Werner Henzes je uglašil Kleisotovo delo "Princ iz Homburga". Opero so prvič izvajali na mednarodnem festivalu v Spoletu v Italiji.

— Češkoslovaška zveza pisateljev je imela kongres v začetku decembra 1960. V imenu partije je Jiri Hendrich podal nekaj navodil o ustvarjanju umetnikov. Naročil je, da morajo književniki oblikovati komunističnega človeka sodobnosti. Glavna misel mora biti vedno samo ta: socialistični človek je ustvarjalec nove družbe. Abstraktno umetnost je proglasil za nihilizem. Resolucija je dejansko obnova uvedbe ždanovščine v ČSR.

— Umrl je na Dunaju znani etnolog prof. dr. W. Koppers SVD malo pred dopolnjenim 75.

DNEVI SMRTNIKOV

je zbirka črtic in novel slovenske zamejske književnosti. Nikakor niso pričevanje o smrti, pač pa slika sveta, ki ga živimo in smo ga preživeli, in izpričujejo vero v našo bodočnost in vstajenje. Knjiga je gotovo med najbolj bravnimi ter je najlepši dar za vsako priložnost. Zbirko je uredil prof. Alojzij Geržinič in jo dobite pri vseh naših poverjenikih ter pri upravi Slov. kult. akcije, Alvarado 350, Ramos Mejía, prov. Buenos Aires. — Cene: Argentina broš. 60 pezov, vezana 90.; Juž. Amerika 70.— (100.—) pezov; Italija 900.— (1200.—) lir; Francija 7.— (10.—) NF; ZDA 2.— (3.—) dolarje; v Angliji in Avstraliji 1.— (1 in četrt) funta.

letom. Več let je bil predstojnik Instituta za narodoznanstvo in podpredsednik slavne Antropološke družbe na Dunaju. Nadaljeval je delo kulturnohistorične šole W. Schmidta. Postal je znan posebno s svojimi potovanji k primitivnim rodovom na Ognjeno zemljo in k Rihom v Indiji (1939). V svoji zadnji knjigi je obravnaval predstavi in miselni svet primitivnega človeka.

— Londonska revija "Twentieth Century" je februarško številko 1961 celo posvetila sodobnemu gledališču. Sodelujejo avtorji, kritiki, režiserji, tehniki in igralci. Med temi sodeluje tudi sir Alec Guinness z esejem, ki je presenetil. Slavnigralec namreč dosedaj še ni napisal nobene tiskane besede. Njegov esej nosi naslov: "Blazna mešanica zmešnjav". Eseg je pripisal tudi John Osborne, ki je s svojim delom "Look back in Anger" postal kot 26-letni študent "oče moderne angleške drame", kakor navaja v spremni besedi urednik revije Bernard Wall.

— 6. maja letos je ves kulturni svet slavil stoletnico rojstva bengalskega pesnika Rabin Dranath Tagoreja. (Tudi v Argentini so jo proslavili: v mestu San Isidro so z njegovim imenom poimenovali ulico v spomin na dolgo bivanje tukaj kot gost pisateljice in urednice literarne revije Sur, Viktorije Ocampo). Da je Tagore prejel pred leti Nobelovo nagrado, so pripomogli tudi Slovenci. Tisto leto je bil namreč najresnejši kandidat za nagrado avstrijski pisatelj Peter Rosegger. Slovenci smo ga takrat ostro napadali, ker je posodil svoje ime za nemško šovinistično ustanovo, ki je zlasti na štajerskem in Koroškem raznarodovala Slovence. Südmarka je takrat gradila šole po južni štajerski in na Koroškem in z njegovim privoljenjem so šole imenovali "Peter Rosegger". Organizacija je imela sedež v Gradcu in je prav tedaj nabrala trimilijonski fond za gradnjo nemških šol v Sloveniji. S tem denarjem so podpirali in kupovali odpadnike. Še bolj pa so Slovence v živo zadeli, ko so kupovali prezadolženo zemljo slovenskih kmetov, ki so prišli v roke nemškim in nemčurkim oderuhom. Takrat so slovenski izobraženci zbirali podpise proti Roseggerju in jih pošiljali švedskemu slavistu Alfredu Jensenu (umrl 1921), ki je bil Aškerčev osebni prijatelj in je tudi prevedel več Aškerčevih pesmi v švedščino. Jensen je leta 1901 postal tajnik Nobelovega inštituta pri Švedski akademiji in je bil pri tej ustanovi poročevalec za slovensko slovstvo. Od tod tudi poznej-

ša domneva, da bi bil Aškerč celo kandidat za Nobelovo nagrado, kar pa seveda ni bilo mogoče. Jensen je po spomenicah slovenskih izobražencev dosegel, da Rosegger ni prejel Nobelove nagrade, pač pa so jo dodelili pesniku Tagoreju.

— V Tagorejevem muzeju v Santiniketanu pri Bolpurju, v Bengaliji so na vidnem mestu razstavljeni slovenski prevodi njegovih pesmi (Al. Gradnik, Vl. Levstik, Fr. Bevk). Lani je indijski radio proslil pesnika Al. Gradnika za intervju o tem, kako se je seznanil s Tagorejevim pesništvom, katera njegova dela je poslovenil in kako je Tagore vplival na slovensko literaturo.

— Založba Pierre Seghers v Parizu je začela z zbirko: Znanstveniki vsega sveta. Prvi zvezek/obravnavala Leonida Sedova, organizatorja sovjetske astronavičke. Izšel je tudi že drugi zvezek, ki je posvečen jezuitskemu patru Theilhar de Chardinu, slovitemu paleontologu in filozofu naravoslovcu.

— Henry Morton Robinson, avtor znanega "bestseller" romana "Kardinal" je 12. januarja letos zaradi hudih opeklin umrl. Star je bil 62 let. Od 1935 do 1945 je bil urednik "Reader's Digest".

— Državna galerija v Stuttgartu je marca letos priredila razstavo del Oskarja Kokoške, ki je letos slavil 75 let življenja. Razstavili so 70 litografij, med njimi nekatere zelo značilne in odločilne za razvoj moderne umetnosti. Posebno veliko pozornost so vzbudili takojimenovani "cikli": "O večnost, strahotna beseda", "Pasion" in "Koncert".

— Nemško avtomobilsko podjetje Volkswagen je v Wolfsburgu priredilo veliko razstavo, ki je celotna dva meseca trajala, z naslovom "Francoska umetnost od Delacroixa do Pabla Picassa". Dela so za razstavo posodile galerije v Parizu, Londonu, največ pa jih je prišlo iz galerij v Kanadi in U.S.A.

— Josef Martin Bauer, ki je med najbolj znanimi nemškimi pisatelji, je dopolnil 60 let. Njegov roman "Kakor daleč noge nesó" so prevedli v 12 jezikov, nemška izdaja pa je dosegla že naklado nad 1 milijon izvodov. V romanu popisuje Bauer doživljanje nemškega ujetnika v Rusiji.

— Leta 1958 je umrl moderni češki kompozit Bohuslav Martinu. Najbolj znano njegovo delo je opera enodejanka "Ariadna", na besedilo francoskega pesnika surrealista Georges Neveuza. To svojo opero je Martinu končal leto dni pred smrtjo.